

Nr 714

Av herr **Hedin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 191, med förslag till lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m.

I proposition nr 191 med förslag till lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. föreslås oförändrat datum för ersättningsansökan.

I sitt yttrande över den departementspromemoria, som ligger till grund för förevarande proposition, har Sveriges advokatsamfund, som torde vara den sammanslutning, som har den bästa överblicken över vilka anspråk som ännu icke hunnit anhängiggöras men varom talan kan komma att framställas, med skärpa framhållit att tidsfristen borde utsträckas, förslagsvis till den 1 januari 1961. Som skäl härför har samfundet väsentligen anfört två synpunkter, dels att ett mycket stort antal ansökningsärenden ännu icke anhängiggjorts beroende på att sökandena velat avvakta vägledande principavgöranden, dels att reglerna i 42 kap. 2—4 §§ rättegångsbalken om talans avvisande vid brister i ansökningens fullständighet skulle bli tillämpliga och kunna leda till rättsförluster, eftersom en mängd "inblankoansökningar" utan några preciseringar kommer att inges.

Vad Advokatsamfundet här anfört förtjänar det allra största beaktande som uttryck för uppfattningen hos den yrkeskår som främst har att bevaka enskilda rättsintressen och som har den bästa kännedom om de problem som här möter.

År 1955 genomfördes i lagen om ersättning för mistad fiskerätt den ändringen att tidsfristen för framställande av anspråk på sådan ersättning utsträcktes två år från den 1 januari 1956 till den 1 januari 1958. Tredje lagutskottet uttalade därvid att det förutsatte, att, om icke några särskilda omständigheter skulle tillkomma, någon ytterligare förlängning ej komme att ifrågasättas.

I utskottets utlåtande framhöll dåvarande departementschefen att dröjsmålen med inlämnandet av ansökningar inte över lag kan antagas bero på försumlighet från fiskerättsinnehavarnas sida utan på de svårigheter som är förbundna med beräkandet av ersättningsanspråken. Ett inblankoförfarande ansågs vara ur olika synpunkter mindre önskvärt, varför en förlängning av tidsfristen förordades, och de olägenheter som kunde vara förbundna med en förlängning borde enligt departementschefen inte överdrivas.

Vi finner det värt att särskilt stryka under att det varken vid lagens tillkomst eller ens vid 1955 års lagändring synes ha varit möjligt att helt förstå de mycket betydande svårigheter som skulle komma att föreligga för den enskilde att närmare angiva sina anspråk. Dessa svårigheter beror till stor del på att vägledande avgöranden i högre instans ej kommit till stånd och statistiskt bearbetat utredningsmaterial ej hunnit upprättas i väntad utsträckning. Följden av att lagen begränsar tidsfristen till den 1 januari 1958 blir alltså, att de enskilda rättsinnehavarna tvingas framställa anspråk utan att i många fall ha tillräckligt underlag för dessa. Även om kostnaden härför stannar på statsverket kan detta lätt medföra en försening av handläggningen av mera berättigade ersättningskrav. Det kan heller icke vara ur principiell synpunkt riktigt att sätta en tidsgräns för framställande av anspråk, som icke medger rättsinnehavaren att överblicka vad han ger sig in på och hur stora rättegångskostnader han kan nödgas förskottera. En förlängning av ansökningstiden som medger att ersättningsanspråken kan preciseras redan i ansökningshandlingarna synes oss vara till fördel för båda parter.

En omständighet, som i varje fall icke kunde förutses då tidsfristen senast förlängdes, är att de bestämmelser, som reglerar förfarandet vid komplettering av ofullständig ansökan, skulle komma att skärpas genom att rättegångsbalkens regler skulle bli tillämpliga. Det finns visserligen även för närvarande vissa bestämmelser som medger fiskevärderingsnämnden att avvisa ofullständig ansökan, men dessa möjligheter kommer att öka. Sökanden blir i själva verket helt beroende av att rättegångsbalkens stadganden härutinnan får så liberal tillämpning, att uppskov medges i kanske ett par år med ansökans komplettering.

Betydelsen av det sist sagda blir så mycket större som det i den föreliggande propositionen uttryckligen säges ifrån att dispositiva principer helt skall gälla vid målens behandling. Detta innebär en ändring i förhållande till gällande regler. För närvarande förutsättes det nämligen att nämndens ordförande själv hjälper sökanden till rätta och låter komplettera ett ofullständigt utredningsmaterial, t. ex. med yttrande av lantmätare eller fiskeriassistent, medan detta i fortsättningen icke torde böra ske. Då det visat sig att ett mycket stort antal sökande ej anlitar ombud kan detta medföra rättsförluster för dessa sökande, om icke kammarkollegiet tillgodoser deras intresse härvidlag. Sökande utan rättsbildat ombud, som nu tvingas inge en ansökan utan att kunna precisera sina anspråk, kommer genom nämndordförandens minskade möjligheter att ge vägledning åt honom i ett sämre läge än före lagändringen och kan lätt gå sin rätt förlustig. Skulle däremot ansökan avvisas under loppet av en förlängd tidsfrist finnes alltid möjligheten att inkomma med en ny ansökan.

Även om enligt departementschefen erforderlig hänsyn skall tagas till sökandes möjligheter att verkställa behövliga utredningar torde enligt vår mening ändå risker föreligga att anspråk kan avvisas blott därför att sökanden inte inom föreskriven tid preciserar sina anspråk. Vi anser följaktligen en förlängning av preklusionstiden till den 1 januari 1960 ur flera synpunkter vara motiverad.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte i anledning av proposition nr 191 med förslag till lag om ändring i lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. besluta förlänga ansökningstiden till den 1 januari 1960.

Stockholm den 29 november 1957

Carl Eric Hedin

Carl Östlund

Edvin Jacobsson
i Tobo

Fritz Börjesson

Sven Svensson
i Krokstorp

Nils G. Fröding

Lennart Stiernstedt